

I dagens samhälle behövs regler som ger myndigheterna möjlighet att på ett effektivt sätt bekämpa brottsligheten. Den typ av reglering som föreslås i utredningen som en

följd av EU-direktivet om användning av flygpassageraruppgiftssamlingar innebär en stor utökning av statens övervakning av medborgarna. Detta är reglering som bör föregås av politisk debatt. Tyvärr som så ofta när det gäller EU-rätten har Sverige i detta fall att implementera färdiga regler och den så viktiga inhemska debatten om behovet av reglering och konsekvenserna för den enskilde lyser med sin frånvaro.

Journalistförbundet kan se stora likheter mellan den föreslagna regleringen av flygpassageraruppgifter och datalagringsdirektivet. I båda fallen är det fråga om generell lagring av uppgifter som påverkar den enskildes rätt till ett privatliv. Datalagringsdirektivet innebar en skyldighet för operatörer att lagra uppgifter. I fallet med flygpassageraruppgifter har EU nu tagit steget längre och vill att myndigheterna själva ska få lagra uppgifterna, samt att myndigheterna ska kunna bearbeta uppgifterna under vissa förutsättningar. Journalistförbundet ifrågasätter starkt om detta är önskvärt i ett demokratiskt samhälle.

Datalagringsdirektivet ogiltigförklarades av EU-domstolen år 2014 eftersom det innebar ett omfattande och särskilt allvarligt intrång i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet och skydd för personuppgifter.¹ Detta skydd regleras i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 7 respektive 8. Samma argument kan enligt Journalistförbundet användas i fråga om EU-direktivet om användning av flygpassageraruppgiftssamlingar eftersom det även i fallet med flygpassageraruppgifter handlar om att lagra uppgifter generellt, utan att det föranletts av någon brottsmisstanke i ett enskilt fall.

Det är angeläget att polisen har de verktyg som krävs för att utreda brott som begås. Därför är det också rimligt att myndigheter har möjlighet att få tillgång till flygpassageraruppgifter i vissa fall då det behövs för att bekämpa brott, vilket också är fallet idag.² Det framgår av utredningen att det ibland är svårt för polisen att få snabb och adekvat information från flygbolagen. Det är dock problem som kan lösas på andra och enklare sätt som inte i onödan ökar på medborgarnas känsla av att vara övervakade av staten.

Den nya regleringen kommer att ge myndigheterna helt nya möjligheter att kartlägga och följa den enskildes resor genom att polisen ges möjlighet att samköra uppgifter från olika flygbolag. Förslaget inskränker enligt Journalistförbundet den personliga integriteten och rörelsefriheten som skyddas av RF 2 kapitlet 6 respektive 8 §§. Vid begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i RF har lagstiftaren att ta hänsyn till den proportionalitetsavvägning som ska göras enligt 2 kapitlet 20 § RF. Journalistförbundet saknar en sådan proportionalitetsavvägning i utredningen.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

Jonas Nordling
Förbundsordförande

¹ Se dom i de förenade målen C-293/12 och C-594/12 Digital Rights Ireland och Seitlinger m.fl.

² Se till exempel 25 och 26 §§ polislagen.